

Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere

Dato

Navn

Virkning av ny lov

- Vilkår om aktivitet for sosialhjelpsmottakere: Kommunene *kan* i dag stille vilkår, men får plikt
- Vil kreve nye arbeidsrutiner, økt tiltakskapasitet
- Vil kunne gi færre søknader og kortere varighet
- Behov for presisering av loven
 - Unntak ”når tungtveiende grunner taler for det”
 - Hva menes med ”aktivitet”?

Metode

- Case-studier i 10 kommuner
- Spørreundersøkelse til alle NAV-kontor
- Bruk av statistikk, eksisterende forskning
- Store sprik i kommunenes svar om kostnadene ved bruk av aktivitetsvilkår
 - Gjelder både dagens situasjon og forventende virkninger av lovendringen
 - Case-kommunene, som har mye erfaring med bruk av vilkår, har lavere anslag enn kommuner med mindre erfaring

Omfang av bruk av vilkår

- 70 prosent av kommunene bruker aktivitetsvilkår i dag
- I disse får 36 prosent av mottakerne aktivitetsvilkår
- Forventer at 46 prosent vil få vilkår med ny lov
 - Stor variasjon i svar: En tredel av kommunene svarer enten mindre enn 23 prosent eller mer enn 70 prosent
 - I case-kommunene: 20-50 prosent
- Meget stor usikkerhet om omfanget
- Sprikende oppfatninger om hvordan loven skal forstås:
 - Bare mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt?
 - Også de som skulle vært i aktivitet som mottakere av dagpenger eller AAP, men som ikke er det?
 - Hva er ”aktivitet”? Er jobbsøking i seg selv aktivitet?

Brutto kostnader: Vedtak og oppfølging

- Sammenligner med tidsbruk uten bruk av aktivitetsvilkår
- Mertid på vedtak om aktivitetsvilkår i dag: Om lag 1 time
- Med ny lov:
 - 1,3 timer for de som får unntak (dokumentasjon av grunnlag for unntak)
 - 2,2 timer for de som får vilkår
- Oppfølging per mottaker med vilkår per måned:
 - Spørreundersøkelsen: I dag 3,9 timer, med ny lov 5,2 timer
 - Case: 0,5 timer (varierer mellom minus 2 og pluss 4). Ingen endring med ny lov

Beskrivelse av tiltak

Type tiltak	Andel (%)
Kommunale tiltak	30,9
Kommunalt, eksternt arrangør	8,7
Statlig	42,8

- Varighet av kommunale tiltak
 - 3,9 måneder i spørreundersøkelsen
 - 1-3 måneder i case-kommunene
- I case-kommunene
 - Enkelte har standardiserte tiltak om lag som jobb-klubb
 - Noen små setter alle inn i arbeidspraksis i kommunale virksomheter
 - De store kommunene har mer variasjon/individualisering

Kostnad tiltak

- I casene: 5 600 kroner per deltakermåned (varierer mellom 2 850 og 8 750)
- I spørreundersøkelsen:
 - Eksterne arrangør: 10 130 kroner
 - Kommunalt tiltak: 8,6 deltakere per årsverk, omregnet til 8 600 kroner per deltakermåned
- I noen kommuner skjer oppfølging innenfor tiltaket
- Bruk av praksis i kommunal virksomhet gir lave kostnader, særlig i små kommuner
- Samlet kostnad ved bruk av tiltak er sterkt avhengig av mulighet for overføring til statlige tiltak

Samlede kostnader

Kostnadsanslag: Per sosialhjelpsmottaker med aktivitetsvilkår

	Case	Spørreundersøkelsen
Per mottaker med vilkår		
Vedtak	1 200	1 300
Oppfølging	500	4 300
Tiltak	9 000	20 400
Per 100 nye	335 000	1 159 000

Det er nær 100 000 nye sosialhjelpsmottakere per år: Brutto kostnader for å bruke aktivitetsplikt kan anslås til 330 og 1 184 mill.kr. per år

Nytte og besparelser

- Aktivitetsplikt gir redusert bruk av sosialhjelp
 - Både intervjuer, spørreundersøkelsen og eksisterende forskning understøtter dette
 - Både redusert innstrømning og kortere varighet
- Mest vanlige virkninger
 1. Avklarende
 2. Motiverende
 3. Disiplinerende
 4. Kvalifiserende
- Gir økt overgang til
 - Andre NAV-tiltak (ca. 30-40%)
 - Arbeid (30-50%)

Anslag innsparing og netto kostnad

- Spørreundersøkelsen om virkning av aktivitetsplikt:
 - De med vilkår: Tid på sosialhjelp reduseres med to måneder
 - Antall nye søknader reduseres med 8,7 prosent
- Tilsvaremer mer enn bruttokostnadene
 - Gir netto innsparing på 400-900 mill.kr.
 - Engangskostnader til etablering av tiltak kommer i tillegg (opptil 150 mill.kr.)
- Stor usikkerhet: Blir det nok statlige tiltaksplasser?
 - Spørreundersøkelsen tilsier behov for 8 000 flere statlige plasser
 - I 2016: 2 800 ekstra plasser, i hovedsak knyttet til økt ledighet
 - Hvis kommunene må finansiere tiltaksplassene, vil aktivitetsplikt gi netto kostnadsøkning for kommunene

Erfaringer og gode grep

- Signaleffekt viktig
- Mange mottakere lever isolert
 - Nyttig at de kommer seg ut og møter andre
- Deltagelse i tiltak avslører ofte skjulte problemer
 - Virker avklarende, også til medisinske tiltak (rus, psykiatri)
 - Viktig med god kobling til statlige arbeidsmarkedstiltak
- Sterkere virkning for unge enn eldre mottakere
- ”Jobb-klubb” og arbeidspraksis mest brukt
 - Jobb-klubb innebærer opplæring og jobbsøking
 - Arbeidspraksis i kommunal tjenesteproduksjon: Kan være lite kostnadskrevenende

Oppsummering

- Stort behov for klargjøring av loven
- Meget sprikende inntrykk fra kommunene. Skyldes både
 - Ulike forståelse av lov og hva som menes med arbeidsrettede vilkår, m.v.
 - Forskjeller i kostnadsnivå for tiltak
 - Forskjeller i sammensetning av sosialhjelpsmottakerne
- Vi tror mer på case'ene enn spørreundersøkelsen
 - Tendens til at de kommunene som bruker aktivitetsvilkår mest, anslår lavest kostnader
 - Kostnader med ny lov:
 - 300 mill.kr. pluss maksimalt
 - 100 mill.kr. i oppstartskostnader pluss vel
 - 300 mill.kr. hvis man ikke får tilgang til 10 000 nye statlige plasser

